

Tibori Timea

HOGYAN TANÍTHATÓ A SPORTSZOCIOLÓGIA?

Igazi, keményfedeles könyve jelent meg most Földesiné dr. Szabó Gyöngyi sportszociológusnak, az elmúlt 30 év tanulmányaiból történt összeállítás. Műfaját a Szerző és a kiadó is válogatásként jegyzi, de a kötet ennél sokkal differenciáltabb szövegválogatás. Egyrészt sporttörténeti dokumentumok tárháza magyar és angol nyelven, másrészt a hazai sportszociológia manifesztuma.

A szerző hosszas gondolkodást követően állította össze a könyve tartalmát. A bevezetőben indoklásszerűen megfogalmazza szerkesztési elvét: feladatának tekinti a szociológiai szemléletmód egyre szélesebb és mélyebb elterjesztését a sportban, valamint a sportszociológia népszerűsítését a társadalomban. Földesiné beállítódása négy pilléren nyugszik: a sport mibenlétének megnevezésén, életminőséget formáló szerepén, az egzakt társadalomismereten, -kutatáson, és a tudományos ismeretterjesztésen.

Valós dilemma volt tehát a könyv szerkesztési elvének megválasztása. A döntés a sokszínűség mellett briliáns megoldást eredményezett: feltárulnak előttünk a hazai sportszociológia főbb kérdései: a professzionális és a kedvtelésből végzett sport hazai története, politikai, gazdasági meghatározottsága, a szervezetek helyzete, szerepe a sport preventív funkciójának mélyítésében, a sport életmódra, életkorokra gyakorolt hatása, a deviáns jelenségek (dopping, szurkolói huliganizmus stb.). Ennek megfelelően válogatott a Szerző írásaiból, amelyet három nagy témára, fejezetre bontott. (I. Sport, életmód, esélyegyenlőtlenség, II. Élsportolók, szurkolók, devianciák, III. Sport, társadalmi változások, politika).

Földesiné hitvallása pályakezdése óta töretlen: permanens jelleggel visszatér a sportélet gondjaira (az idő szerepe a sportolásban, fogyatékosok helyzete a sport világában, élsportolók jelene és jövője, sportfogyasztás, mint a kulturális fogyasztás alrendszere, devianciák a sportolók és a szurkolók körében, a sport politikai kiszolgáltatottsága, a sport és a szabadidő-sport, valamint az életmód összefüggései stb.).

Figyelemre méltó a Szerző nyelvhasználata, amely végső soron a sportszociológia egyedülálló, magyar (és angol) nyelvű, plasztikus, szisztematikus

bemutatását eredményezi. A könyv kétnyelvűsége lehetővé teszi a tankönyv és a szöveggyűjtemény funkciójának közös, magas színvonalú megjelenítését.

Néhány – a sportszociológia terrénumán túlmutató – tanulság, amelyet döntéshozók, sportolók és civilek figyelmébe egyaránt ajánlunk:

1./ élsport, dopping témájában a Szerző leszögezi: „Az olimpikonok származása arra enged következtetni, hogy társadalmunkban a gyermekek esélyei az élsportolói státusz elérésére csak elvileg egyenlők. A gyakorlatban társadalmi tényezők – első helyen a családi háttér is – befolyásolják, hogy egy potenciálisan tehetséges gyerek eljut-e a versenysport élvonalába. Az anyagilag és kulturálisan kedvezőbb helyzetű fiataloknak nagyobb lehetőségük van arra, hogy élsportolókká váljanak” (120. p.). A teljesítmények végtelenségig fokozását elítéli a Szerző, különösen a doppingszereket és azt az álságos magatartást, ami hallgatólagosan lehetővé teszi az egészséget károsító szerek alkalmazását.

2./ az értékekkel kapcsolatban megállapítja: „...Magyarországon már a fogyasztás szintjén sem közkinccs, hozzáférhetősége egyértelműen korlátozott..., a sportfogyasztás már nem foglal el olyan előkelő helyet a magyar lakosság körében, mint korábban..., hamis illúzió azt feltételezni, hogy az egykor volt közel össznépi érdeklődés a sport és a magyar sportolók teljesítménye iránt töretlen és lankadatlan...” (165. p.).

3./ a jelen sportpolitikája kiüresedett, állapota több mint elkésérítő. Földesiné jogos kritikája szerint: „...a Sportstratégia... folyamata megtorpant, az érdemi munka nem kezdődött meg annak érdekében, hogy sportoló nemzetté váljunk. A sportra fordítható központi költségvetések elosztásában nyomát sem lehetett felfedezni ilyen irányú változásoknak..., a Legnagyobb vesztes ismét a szabadidősport lesz... Az élsportban radikálisan megerősödött az üzleti szféra befolyása..., addig a szabadidősport finanszírozását... a civil társadalomra próbálják áthárítani...” (276-277. p.).

Földesiné dr. Szabó Gyöngyi, aki a szociológiai tudományok doktora, a SE Testnevelési Kar Társadalomtudományi Intézetének professzora, a hazai és a nemzetközi sportszociológia kiemelkedő képviselője úgy véli, a kötet nemcsak az ő szellemi tudásának manifesztuma, hanem kollégáié, tanítványaié is. Állítása csak részben igaz, mivel az alkotás mindig közösségi alapú, azonban invenciózus autor nélkül nem születhetett volna ilyen koherens mű, melynek háttérében a Szerző több évtizedes kutatómunkája,

több száz magyar és idegen nyelvű publikációkban is mérhető tudása, szakértelme áll.

A válogatott tanulmányok gyűjteménye mind a szakértők, a döntéshozók, mind a sportkedvelő érdeklődők számára kitűnő olvasmány.¹

¹ Földesiné dr. Szabó Gyöngyi – Gál Andrea – Dóczy Tamás: *Sportszociológia*. 2010. Bp. SE Testnevelési és Sporttudományi Kar. 192 p.

